

Förstudie angående IT-attacken

Kalix kommun

Förstudie
Januari 2023

*Marie Lindblad, cert. kommunal revisor
Erik Jansen, cert. kommunal revisor
Johanna Larsson*

1

Inledning

Inledning

Bakgrund

Kalix kommun utsattes natten till den 16 december 2021 för en IT-attack som kraftigt påverkade kommunens IT-system.

Av reglementet för kommunstyrelsen framgår: "Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Kommunstyrelsen ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning. Styrelsen har ett särskilt ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning."

Mot bakgrund av kommunstyrelsens övergripande ansvar har revisorerna beslutat att genomföra en förstudie för att kartlägga hur kommunstyrelsen agerat i samband med och efter IT-attacken.

Syfte och frågeställningar

Förstudien är av kartläggande karaktär och syftar till att vara en fördjupad risk- och väsentlighetsanalys inom området och att revisorerna ska få ett underlag för att kunna ta beslut om behov av eventuell fördjupad granskning ska genomföras inom området.

Förstudien besvarar följande frågeställningar:

- Vilka aktiva åtgärder vidtog kommunstyrelsen i samband med IT-attacken?
- Har kommunstyrelsen varit aktiv både när IT-attacken skedde och i arbetet efter det för att säkerställa att kommunen kan fullgöra sina skyldigheter?
- Har kommunstyrelsen löpande fått information om hur status varit i verksamheten med anledning av dataintränet och konsekvenserna av detta?

Avgränsning

Förstudien begränsas till tidsperioden 16 december 2021 - 31 augusti 2022.

Metod

Förstudien har genomförts genom följande moment

- genomgång av kommunstyrelsens protokoll december 2021 - augusti 2022 inkl. dokumenterade underlag för beslut och information inom granskningsområdet
- kommunstyrelsens delegationsordning
- samtal med kommundirektör och säkerhetschef
- genomgång av logg av det akuta krisledningsarbetet
- hearing med representanter för kommunstyrelsen och revisorerna.

Det har under arbetets gång varit svårt att få till en tid för hearing med kommunstyrelsen vilket lett till att projektet dragit ut på tiden.

2

Resultat

Iakttagelser

Organisation för krishantering

Under hösten 2019 genomfördes ett arbete med att ta fram en struktur för krisarbetet som inkluderade handlingsprogram, handlingsplan, stöddokument för krisplan, krisplan och kriskommunikationsplan.

Kommunstyrelsen kan sägas ha gett förutsättningar för krishantering genom beslut om styrande dokument, organisation och avsatta resurser.

Organisation skapades med en central krisledningstab och lokala krisledningsgrupper på respektive förvaltning. I den centrala krisledningsstaben sitter beslutsfattare från hela organisationen/alla förvaltningar. Krisledningsstaben fokuserar på information och samordning. Nämnderna har också byggt upp en egen krisorganisation i respektive förvaltning.

Varje verksamhet har kontinuitetsplanerat och identifierat vilka verksamheter som finns och vad som behöver göras vid kris.

Vid krishantering var prioritet 1 Liv och hälsa och prioritet 2 Demokrati.

Krishantering av IT-attacken och information till kommunstyrelsen

När IT-attacken inträffade aktiverades Kalix kommuns organisation för krishantering. Både den centrala krisledningstaben och de lokala krisledningsgrupperna på förvaltningarna. I krisledningsstaben ingår representanter från de olika förvaltningarna. Det första mötet med krisledningsstaben hölls redan på förmiddagen den 16 december. IT-attacken skedde natten till den 16 december. Krisledningsstaben sammanträdde två gånger per dag under första vardagarna efter IT-attacken och därefter inte fullt så tätt. Ofta gick beslutsfattare direkt från central krisledningstab till lokal krisledningsgrupp.

Det fanns en kriskommunikationsplan och redan samma dag som attacken skedde hade kommunen en ny hemsida uppe med information till allmänhet, personal och politiker.

Efter varje krisledningsmöte fick kommunstyrelsens ordförande information av kommundirektören.

Den finns en logg för arbetet kring IT-attacken över de åtgärder som vidtogs, de arbetsuppgifter som fördelades och de möten som hölls. Stabsmetodiken dokumenterades även den löpande på Whiteboard vid varje stabsorientering och dokumentationen fotograferades och togs med till respektive verksamhet. Stabsmetodiken innehöll arbetsplan och informationsplan där arbetsuppgifter delats ut inför nästa stabsorientering

Av loggen för arbetet kring IT-attacken framgår att kommunstyrelsen fått information vid följande tillfällen:

- 16 december kl. 13.00
- 22 december kl. 11.30, här deltog även ordföranden från nämnderna
- 4 januari kl. 13.00

Det finns ingen dokumentation av exakt vilken information som getts. Men det har varit rena informationsmöten utan något beslutsfattande av kommunstyrelsen. Det finns inga protokoll från dessa möten.

Vid hearing med KS framkommer att det var en mycket bra uppslutning från kommunstyrelsen på mötena och att det var bra information som gavs. Exempelvis redovisades för att det var allvarligt och att det skulle ta tid att lösa den uppkomna situationen, att man inte kommer att gå med på några krav samt att det gavs information om läget i verksamheterna.

Av loggen framgår även "Information till politikerna" den 13 och 18 januari. Det framgår dock inte vilka politiker som avses eller vilken information det rör mer precist.

Beslut fattades om att inte flytta kommunstyrelse- och kommunfullmäktigemöten. Dessa genomfördes således enligt tidigare beslutad tidsplan.

Iakttagelser

Kommunstyrelsens beslut inom området under 2022

För det första ordinarie sammanträdet efter IT-attacken, den **10 januari**, finns inget i protokollet som visar på att något beslut fattats om åtgärd eller dylikt inom granskningsområdet. Handlingarna till sammanträdet var analoga då ärendehanteringssystemet inte var åter i drift efter IT-attacken.

Den **21 mars** beslutade kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige fastställa årsredovisningen för 2021. Av årsredovisningen framgår följande: *Den 16 december 2021 drabbades kommunen av Ransomware-attack som ledde till att större delen av kommunens verksamhetssystem blev krypterade och därmed låsta för användning. Arbetet med att planera och prioritera åtgärder aktiverades direkt via krisledningsstaben och respektive förvaltnings ledningsgrupp. För att minimera effekterna kunde IT-enheten redan samma dag inleda ett samarbete med specialistkonsulter och påbörja genomsökandet av kommunens alla servrar. Efter tre veckor kunde de mest prioriterade systemen användas igen medan vissa system tog längre tid beroende på den ombyggnad som utfördes för att skapa ett betydligt säkrare datanät. Samtliga persondatorer insamlades och uppdaterades med säkrare operativsystem.*

Den **23 maj** beslutade kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att fastställa en IT-policy. Under hösten 2021 hade projektet IT-styrning påbörjats och ambitionen var att det utöver en IT-policy också skulle tas fram en IT-strategi som kan fastställas av kommunfullmäktige i oktober 2022.

Den **29 augusti** redovisades ett underskott på 200 tkr i månadsrapporten för kommunstyrelsen avseende arbetsgivarenheten, som bl a berodde på ökade kostnader som är hänförliga till IT-attacken då systemet för vikariebokningar låg nere och man fick lösa detta med andra medel under perioden jan-maj.

Annan relevant information från hearingen

Vid hearingen redovisades att det gemensamma datacenter som nu tillskapas gemensamt av Norrbottens kommuner kommer att ge ökade möjligheter till kontinuerlig övervakning. Under 2022 uppges det ha investerats i IT med belopp som var planerade att investeras för under tre år. Det har även genomförts utbildningar för personalen och system har uppdaterats. Exempelvis används nu bara politikermailadresser istället för politikers privata mailadresser.

Slutsatser

Förstudien visar att kommunstyrelsen har varit informerad under den mest akuta situationen genom att styrelsen fått information vid flera tillfällen de första veckorna efter intrånget. Vilken information som gavs finns inte dokumenterat. Vid hearingen var det många ledamöter som redovisade att de fått bra information både direkt när intrånget skedde och därefter. Av kommunstyrelsens protokoll går det inte att utläsa vilken information som styrelsen getts efter den akuta situationen.

Kommunstyrelsen har inte vidtagit några aktiva åtgärder/fattat några beslut under den mest akuta fasen efter IT-attacken eller därefter med anledning av attacken. Kommunstyrelsen har förlitat sig på den krisledningsorganisation som finns och de åtgärder som denna vidtagit.

Av de kommunstyrelseprotokoll vi tagit del av (januari - augusti 2022) kan vi inte se att det gjorts någon dokumenterad utvärdering, redovisning av erfarenheter eller dylikt av det som inträffade i syfte att lära och dra erfarenheter inför framtiden.

Vi rekommenderar att revisorerna följer upp om detta kommer att ske vid ett senare tillfälle.

2023-01-18

Erik Jansen

Uppdragsledare

Marie Lindblad

Projektledare